

Gönderim: 19.04.2021

Düzeltilme: 10.07.2021

Kabul: 27.07.2021

Tür: Araştırma Makalesi

İlkokul öğrencilerinin ev içi rollerine ilişkin beklentiler

Nida BAYINDIR

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir, Türkiye, ORCID: 000-0001-8329-358X

Özet

Pandemiler, deprem, sel, çığ, fırtına, yangın gibi ani gelişen doğal afetler, kuraklık, kıtlık gibi iklim değişiklikleri, biyolojik, kimyasal kazalar, savaşlar ve toplu göç gibi topluları etkileyen olağanüstü durumlar küresel sistemleri de derinden etkilemektedir. Eğitim de etkilenen sistemlerin başında gelmektedir. Hem öğrenciler ve veliler hem de öğretmen ve eğitim yöneticileri ile eğitim hizmetinde çalışan eğitim destek unsurları bu süreçten olumsuz etkilenmektedir. Bu tür durumlarda evlere kapanan insanların eğitim yaşantılarını rutin ev yaşantıları ile uyumlu hale getirmeleri ve ev içi rollerini tekrar belirlemeleri gerekmektedir. Araştırma, ilkökul öğrencilerinin ev içi yönetim becerilerine (ev yönetim okuryazarlığı) ilişkin öğretmen adaylarının beklentilerini kapsamaktadır. Bu kapsam dahilinde adayların öğrencilerin kendi kendilerine yetebilmeleri ve yaşam rollerini iyi anlayabilmeleri için gerekli olduğunu düşündükleri yaşam becerilerine ilişkin görüşleri açısından önemlidir. Araştırma, 2019-20 bahar dönemi eğitim fakültesinde sınıf eğitimi Anabilim dalında öğrenim gören 18 son sınıf öğrencisini kapsamaktadır. Nitel araştırma desenlerinden durum çalışması tekniği ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubu kolay ulaşılabilirlik yolu ile tespit edilen amaçlı örneklemdir. Araştırmaya ilişkin veriler araştırmacı tarafından hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; öğretmen adayları, öğrencilerin hem kendilerini doğrudan hem de dolaylı olarak ilgilendiren ev işlerini, güvenli olmak kaydı ile, yapmaları gerektiğini düşünmektedir. Öğretmen adaylarına göre ev işlerinin yapılması en çok psiko-sosyal açıdan öğrenciye fayda sağlayacaktır. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmen adaylarının çocukların evdeki sorumluluk alanlarını bilmeleri, evdeki rollerini takip etmeleri ve ailelerin çocuklarına evdeki rollerine göre gerekli sorumlulukları vermeleri için gerekli yönlendirmeleri nasıl yapmaları gerektiği önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Ev Yönetim Becerileri, Öğretmen Adayı, Kendi Kendine Yönelim

Expectations of the household roles of primary school students

Abstract

Sudden natural disasters such as pandemics, earthquakes, floods, avalanches, storms, fires, and climatic changes such as drought, famine, and extraordinary situations affecting societies such as biological, chemical accidents, wars and mass migration deeply affect global systems. Within this scope, education is also one of the affected systems. Both students and parents as well as teachers and education administrators and education support elements working in the education service are negatively affected by this process. In such cases, people who do not leave their homes need to harmonize their educational life with their routine home life and redefine their roles in the home. The study covers the expectations of pre-service teachers regarding the home management skills (household management literacy) of primary school students. This study is important in terms of the preservice teachers' views on life skills which they consider necessary for students to be self-sufficient and to understand their life roles well. The study includes 18 senior students studying at education faculty in the spring semester of the 2019-2020 academic year. The study group of the research was purposive sampling determined through easy accessibility. The study was conducted with the case study technique, one of the qualitative research designs. Research data were collected using a semi-structured interview form prepared by the researcher. According to the research results, preservice teachers think that students should do household chores that concern them both directly and indirectly provided that the chores are safe. According to the preservice teachers, doing household chores will benefit the student the most from a psycho-social perspective. According to the results of the study, it is suggested that prospective teachers should know the areas of responsibility of the children at home, follow their roles at home, and how parents should make the necessary guidance to give their children the necessary responsibilities according to their roles at home.

Keywords: Household management skills, preservice teacher, self-orientation

Kaynak Gösterme

Bayındır, N. (2021). İlkokul öğrencilerinin ev içi rollerine ilişkin beklentiler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 7(3), 127-140. <https://doi.org/10.51948/auad.920952>

Giriş

Zorunlu nedenlerden dolayı olumsuz olarak etkilenen çevresel, sosyo-kültürel, ekonomik ve pedagojik sistemler toplumların sosyal politikalarında planlı bir şekilde değişiklikler yapmalarını gerekli hale getirmektedir. Ani değişimlere uyum sağlamak, gerekli düzenleme ve dönüşümleri profesyonelce gerçekleştirmek, eğitim gibi etkilenen her türlü değişkeni normal standartlarına geri döndürmek temel hedef olmaktadır. Beklenmedik ani değişiklikler ve travma yönetimi bireylerin eksik becerilerini tamamlama ve yaşamsal rutinlerine geri dönme sürecinin yönetimini gerektirmektedir. Çocukların mekâna bağımlı olarak yürütecekleri her türlü becerinin geliştirilmesiyle olağanüstü durumlara hazır olmaları, acil eylem planlarına kolay uyum sağlamaları temel becerileri geliştirmeleri ile mümkün görülmektedir (Akbaş ve Dursun, 2020:86, Paydar ve Doğan, 2019:155, Şenol ve Yaşar, 2020:441).

Zorunlu nedenlerden dolayı kesintiye uğrayan veya dönüşen sosyal yaşantıların telafi edilmesi için acil uzaktan eğitim (Emergency Remote Education) uygulamaları işe koşulmaktadır. Acil uzaktan eğitim bir zorunluluktur ancak olağanüstü değişikliklerin her zaman var olabileceği durumu ise oldukça olası bir seçenektir. Bunun için uzun vadede, toplumların acil afet yönetim sistemini planlanmış olması beklenmektedir. Ancak bu sistemlerin geçici ihtiyaca yönelik olmaktan çok, yaşam boyu süregelen, kurumsal ve uygulanabilir olan, açık, erişilebilir, esnek, öz yönelimli ve öz yönetimli sistemler olması gerekmektedir. Bu uygulamalarla her toplum sosyal yaşantısını normale yakın bir şekilde yeniden yapılandırmakta ve gerekli becerileri geliştirme çabası içine girmektedir. Bu becerilerin başında, eve bağımlılık durumunda, ev yönetimine ilişkin beceriler gelmektedir. Özellikle eğitimini evden sürdüren öğrencilerin kısa vadede ailelerine katkı sağlamak uzun vadede ise yaşam koşullarına uyum sağlamak için evdeki rollerinin tekrar belirlenmesi gerekmektedir. Bu yolla öğrenci öz yönelim ve denetim ile üzerine düşen görevleri yaparak ailesinin iş yükünü hafifleterek kazanması gereken becerileri de tanımış olacaktır (Aktaş vd, 2020:2, Bozkurt, 2020:117 Karataş, 2020:7, Uyar, 2020:16).

İlgili Alanyazın

Beceri kavramının sözlük anlamı bir işi başarmadaki yatkınlık ve o işi sonuçlandırma yeteneği olarak tanımlanmaktadır. Öğrencinin bir beceriyi günlük yaşam deneyimleri ile kazanması ve geliştirmesi örnek aile tutumları ve öğretmen desteği ile mümkündür. Aile ve öğretmenin karşılıklı beklentileri ile bu becerilerin kullanımı daha işlevsel hale gelir. Örneğin çocuk, evinde eşyaların toplanmasına yardım ediyorsa okulda da eşyalarını toplayacak yetkinliğe sahip olabilecektir (Eskici ve Özsevgeç, 2019:2).

Öğrenenin, öğrenmeye ve sorumluluk almaya motive olmasını etkileyen faktörlerin farkında olması onun eğitim yaşantılarında bilginin doğası ve çağın gereksinimleri doğrultusunda edindiği becerilere bağlıdır. Edinilen bu becerilerle öğrenciler öz düzenleme ve yönlendirme yeteneklerini keşfedip geliştirebilecektir. Yapılan araştırmalarda öz yönelim ve düzenleme becerileri ile öğrencilerin sosyal kuralları içselleştirdiği, kişisel motivasyonunu yükselttiği, el becerisini arttırdığı ve planlama yeteneğini geliştirdiği görülmektedir (Aydın ve Ulutaş, 2017:40).

Sorumluluk ve işbirliği anlayışı ile ev yönetim becerilerinde üzerine düşen görevleri yapan öğrenciler öğrenme süreçlerinde de gerekli planlamaları yapıp yürütmekte ve kendilerini güdüsel açıdan yeterli ve bağımsız görebilmektedir. Yine, evdeki rollerini tam olarak yapan öğrenciler davranışlarını daha kolay kontrol edebilmekte ve öğrenme için uygun çevreyi yaratabilmektedirler (Çiltaş, 2011:3, Doğan ve Taşkın, 2016:2). 21.yüzyıl becerileri içerisinde yer alan temel yaşam becerileri öğrencileri sosyal hayattan koparmadan sorumlulukları dahilinde temel ev ve yakın çevre becerilerini geliştirmeyi hedeflemektedir. Bu becerilerin kazandırılmasında ailelerin ve öğretmenlerin hayati rolleri bulunmaktadır. Öğrencilerin yaşamsal becerilerinin gelişip gelişmediğini anlamak isteyen öğretmenlerin bu becerilerin neler olduğunu, nasıl kazanıldığını, özelliklerini ve nerelerde kullanıldığını bilmeleri gerekmektedir (Cansoy, 2018:3130, Yayla ve Özsevgeç, 2019).

Öğrencilerin ev ortamında kazanacağı temel ev becerileri aslında onların en yoğun öğrenme öğretme çevreleridir. Bu çevredeki deneyimleri, bilgi ve becerileri onları okul yaşantılarına hazırlayacak bilgileri içermektedir. Bu bağlamda yapılmış araştırmalar (Başaran ve Aksoy, 2020, Calp ve Edis, 2020, Hıncal, 1993, Şafak, 1992, Telsiz, 2000, Quadır, 2009) öğrencilerin ev ortamına ilişkin kazanımlarıyla okul ilişkisinin pozitif olduğu yönündedir. Çocukların evde başlayan yaşam becerileri ve zorluklarla başa çıkma çabaları onların fiziksel, sosyal, zihinsel ve duyuşsal gelişimine katkı sağlamaktadır. Çocuğun dış çevre ile ilişkisinin

temeli evidir. Evinde zamanın çoğunu geçiren çocuk oyun oynar, ders çalışır, odasını toplar, masayı hazırlar, kardeşine bakar, ev temizliğine yardım eder. Güvenli bir şekilde ev sorumluluklarına ortak olan çocuklar kendi kendilerine yetmeyi bilmekte, yapabileceklerine odaklanmakta, öz yönetim ve öz yönelimle kendi öğrenmelerini planlamakta, motive edebilmekte ve beceri düzeylerini arttırmaktadır (Aydoğan, 2006:32, Başaran ve Aksoy, 2020, Sucuoğlu, vd, 2020:355, Cesim vd, 2019:266).

Araştırma Sorunsalı

Evle ilgili faaliyetlerde bütün aile bireylerinin yaş ve yetenekleri dahilinde ev işlerine yardımcı olması akademik kazanımlar açısından da beklenen bir durumdur. Çünkü sorumluluk bilinci çocukluğun ilk dönemlerinden itibaren çocuk gelişimine uygun görevler vermekle başlar. Çocuktan uygun konularda yardım beklemek, onun sorumluluğunu pekiştirici, cesaretlendirici ve fiziksel gelişimini destekleyici görevler vermek çocuk için eşsiz bir öğrenme fırsatıdır. Çocuğun özgüvenini artırıp kendi kendine yetmesine, kendini ve çevresini yönetmesini sağlar. Çocuğun bizzat yaşam içinde edindiği ev yönetim becerileri sorumlu ve erdemli bireyler olmalarına katkı sağlar. Yaşam becerileri ile okulda kazandığı bilgileri günlük yaşama uyarlamak için kendi yeterliklerinin farkında olmalarını sağlar (Akoğlu ve Karaaslan, 2020, Calp ve Edis, 2020:550).

Özellikle dijitalleşme ile birlikte yoğun uyaranlara maruz kalan öğrencilerin öğrenme ve zaman yönetiminde sorunlar yaşadıkları görülmektedir. Öğrencilerin hem öğrenme hem de yaşam becerilerinin disiplini açısından aile içi rolleri iyi bilmeleri ve sorumlulukları dahilinde bir aile bireyi olarak üzerlerine düşen görevleri yapmaları beklenmektedir. Araştırma, öğretmen adaylarının zorunlu nedenlerden dolayı eğitimine uzaktan devam eden öğrencilerin kazanmaları gereken ev yönetim becerilerine ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri doğrultusunda, ilkökul öğrencilerinin sahip olması gereken ev içi rollere yönelik görüşleri belirlemeyi amaçlamıştır. Bu amaçla nitel araştırma yaklaşımlarından durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışması, bir olayın veya durumun etkilediği birbirine bağlı sistemlerin ayrıntılı bir şekilde incelendiği bir araştırma desendir. Aynı zamanda çalışmanın nesne/vakanın sınırlandırılmasıdır. Zamana, mekâna ve kişiye göre özelleşen durumları ifade eder (Aytaçlı, 2012). Bu araştırmada sınırlı

sayıda bir grup katılımcının görüşleri bütüncül bir yaklaşımla araştırılmıştır. Bu araştırmada öğretmen adaylarının söz konusu duruma yönelik ev yönetim becerilerinin derinlemesine inceleme ihtiyacı belirlenmeye çalışılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırma, 2019-2020 akademik yılı bahar dönemi gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu; Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesinde öğrenim gören sınıf eğitimi anabilim dalı son sınıf 18 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Bu adaylar amaçlı örnekleme türlerinden tipik durum örnekleme yöntemi (topluma hizmet dersi kapsamında ev yaşam becerileri araştırma projesi) belirlenmiştir. Bu tip örnekleme araştırma problemi ile ilgili olarak çok sayıdaki durumdan tipik bir durumun belirlenerek (ev becerileri) örnek üzerinden bilgi toplanmasını gerektirmektedir. Öğretmen adayları araştırmaya gönüllü olarak katılmışlardır.

Verilerin Toplanması

Veriler çevrimiçi olarak toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacının hazırladığı yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır. Bu formun hazırlanmasında alan uzmanlarından görüş alınmış ve son şekli verilmiştir. Uzaktan görüşme yolu ile elde edilen veriler daha önceden belirlenen temalara göre özetlenip yorumlanmış, doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Alıntılara yer verilirken gizlilik ilkesi doğrultusunda adaylar A1, A18 şeklinde ifade edilmiştir. Elde edilen bulgular içerik analizine tabi tutulmuştur. Ham veriler genel bir izlenim elde etmek amacıyla birkaç defa okunmuştur. Daha sonra yarı-yapılandırılmış görüşme formundaki soru sırası esas alınarak, her soruya ait cevaplardan kod ve kategoriler oluşturulmuştur. Bu yolla verileri tanımlama ve verilerin içinde saklı gerçekleri ortaya çıkarma amaçlanmıştır. Araştırma, uygulanan yöntem ve örneklem grup ile sınırlıdır.

Bulgular ve Yorumlar

Pandemi gibi olağanüstü hallerde evlerden yürütülmek zorunda kalan eğitim yaşantılarında öğretmen adaylarının öğrencilerin evdeki rollerine ilişkin bulgular 2 temel başlık altında gösterilmiştir. Bu kapsamda adayların evdeki işlerin neler olabileceği ve bu ev işlerinin onlara katkısının ne olabileceği kategorileri ile kodlardan ibarettir.

Yanıtlar analiz edildikten sonra ulaşılan sonuçlar Tablo 1’de raporlanmıştır.

Tablo 1				
<i>Öğrencilerin Ev Yönetim Becerilerine İlişkin Evde Yaptıkları İşler</i>				
Kategori	Kod	Katılımcılar	f	Örnek cümle
Yapabileceği ev işleri	Kendisini ilgilendiren işler	A3,A4,A6,A7,A8,A9, A12,A14,A15,A18	10	Kendi eşyalarını aldığı yere koyabilme, kendine su alabilme, kendi ders programını hazırlayabilme, kitaplığını kitaplarını düzenleyebilme, uyku saati geldiği zaman tek başına odasına gidip üstünü değiştirip ışığı kapatıp tek başına uyuyabilme.
	Evdeki rutin işler	A1,A2,A5,A10,A11,A13, A16,A17	8	Güvenli olmak kaydı ile, çamaşır katlama, evi süpürme, toz alma, Tv buzdolabı çamaşır makinesi ve elektrikli aletlerin nasıl çalıştığını bilmek, gazın ve sigortanın kapatılmasını bilmek, yemeklerin yapımına yardım, çiçekleri sulama. Çöp atma, markete gitme. Hesap yapma. Pazara gitme, fatura yatırmaya gitme. vb

Araştırma bulgularına göre; öğretmen adaylarından 10 tanesi öğrencinin kendisini doğrudan ilgilendiren işleri yapması gerektiğini düşünmektedir. Bu işler, odasını toplamak, düzenlemek, temel ihtiyaçlarını (su içmek, kendi kendine yemek yemek, tuvalete gitmek gibi) gidermek, kendi kendine uyuyabilmek, kirlenen çamaşırklarını kirli kutusuna koymak, kişisel bakım ve hijyenini sağlamak gibi işlerdir.

Öğretmen adaylarından 8 tanesi ise öğrencilerin evde ev halkını ilgilendiren, ancak yaşlarına uygun olan, rutin ev işlerine yardım etmesi gerektiğini düşünmektedir. Bunlar, toz almak, yemek ve sofranın hazırlanmasına yardım etmek, bulaşıkları makinaya yerleştirmek, çamaşır katlamak, bahçe işlerine yardım etmek, alışverişe yardım etmek, evi süpürmek, kardeşine bakmak, gaz ve sigortanın nasıl kapatılacağını bilmek, pazara markete gitmek vb. Ev temelli günlük yaşam becerilerini kazanmış bir çocuk daha çok sosyal kabul görmekte, edindiği yeterliklerle birçok gelişim alanını desteklemektedir.

Çocuğun akademik başarısı, sosyal ilişkileri, ruh sağlığı, iletişim becerileri gelişim alanlarını olumlu olarak etkilemektedir. Evde üstlendiği sorumluluklar onun gerçek hayattaki kişisel kararlılığına, güvenine, planlama ve organizasyon becerilerine büyük katkı sağlayacaktır (Quadır, 2009:53).

Çocuklar kendi gelişimsel, akademik, psiko-sosyal ihtiyaçlarını bağımsız bir şekilde karşılayabilecekleri şeylerde deneyim ve beceri eksikleri yaşadıklarında ise öncelikle çevresindeki ebeveynlerine ve diğer yetişkinlerin yardımına ihtiyaç duyabilirler.

Kendilerine olan güveni yitirirler ve sorumluluktan kaçabilirler. Bu durum onlarda odaklanma, sosyal çekinme gibi kaygı gibi istenmeyen unsurları ortaya çıkarabilir.

Yanıtlar analiz edildikten sonra ulaşılan sonuçlar Tablo 2’de raporlanmıştır.

Tablo 2				
<i>Ev İşlerinin Öğrenci Becerilerine Katkısı</i>				
Kategori	Kod	Katılımcılar	f	Örnek cümle
Evdeki işlerin öğrenciye katkısı	Akademik	A2, A5, A,7,A8	4	Hayatta tek başına yaşayabilme becerisi kazandırır. Daha disiplinli bir birey olur. Hayattaki sorunlarını kendi başına çözer ve kimseye muhtaç kalmaz. Örneğin çocuk yemek yapma gibi karmaşık bir beceriyi edinmek için analiz yapmayı, yapılması gereken yörüngeleri akıl tutma gibi zihni harekete geçiren adımlarla kendisini geliştirir. Böylelikle kende yaşamında disiplinli olacağı için bu akademik kariyerine de yansiyacaktır.
	Psiko-sosyal	A1, A4,A11, A12,A15,A18 A3,A6,A9,A10	10	Öncelikle öğrenciler ev yönetim becerilerine sahip olarak yetiştirildiğinde özgüvenli olarak sosyal hayatta başarılar elde ederler. Başarı duygusunu yaşayan insan tüm hayatı boyunca o duygunun peşinde gider. Kendini olaylara daha hızlı adapte etme yetisi kazanır. Kendine güven duygusuyla sosyal hayatta ayakta kalır. Kişilik özelliklerinin oluşması için kritik saydığımız bu evrede ne kadar çok başarılı olursa o denli güçlü kişilik özelliklerine sahip olur.
	Davranış-sal	A13,A14,A16, A17	4	Fizyolojik olarak gelişmelerinin olumlu yönde ilerlemesine yardımcı olur; kasların yeterli gelişimi, refleks hakimiyeti gibi

Öğretmen adaylarından 4 tanesi ev işlerinin öğrencilerin akademik, 10 tanesi psiko-sosyal, 4 tanesi ise davranışsal gelişimlerine katkı sağladığını düşünmektedir. Öğretmen adaylarına göre ev becerilerinin akademik katkısı bir öğrenme disiplini sağlaması, sorun çözme becerilerini geliştirmesi ve yaşamlarını düzenlemesini desteklemektedir.

Psiko-sosyal olarak ise, öğrencilerin kendi kendilerine bir şeyleri başarabilmeleri onların öz güvenini arttırmakta, sosyal ilişkilerini geliştirmekte, öz kontrol, öz yönelim ve öz denetimi sağlamaları açısından kişiliklerine olumlu katkılar sağlamaktadır.

Davranış boyutunda ise, özellikle küçük kasların gelişmesini, reflekslerinin hızlanmasını ve yaşamsal becerilerin erken yaşlarda kazanılmasını sağlamaktadır. Özellikle zorunlu nedenlerden dolayı evde geçirilen sürenin artmasıyla çocukların evdeki sorumlulukları bilmesi, üzerine düşen becerileri geliştirmesi gerekmektedir. Evdeki veya sosyal hayattaki becerilerin gelişmesi çocuğun üstleneceği rolleri bilmesi, sorumluluk alması ve gerekli deneyimleri kazanmasını sağlayabilir.

Sonuç ve Tartışma

Öğretmen adaylarının öğrencilerin ev içi rollerine ilişkin beklentilerine yönelik yapılan araştırmada, öğretmen adaylarına göre; ilkökul öğrencilerinin kendilerini doğrudan ve dolaylı olarak ilgilendiren ev işlerinde sorumluluklarını bilmeleri ve üzerlerine düşen rolleri üstlenmeleri beklenmektedir. Yine öğretmen adayları ev becerilerinin daha çok psiko/sosyal gelişime katkı sağladığını düşünmektedir. Bunu davranışsal ve bilişsel alanlar izlemektedir. Günlük yaşam becerileri bazı zorlukların birlikte üstesinden gelebilmek için üstlenilen rolleri ifade etmektedir. Bunun için ev temelli bu becerilerin öğrencilere kazandırılması küçük yaşlardan itibaren aile ortamında gerçekleştirilmelidir. Ancak bu beklenti, bazen, çalışan anne babaların özel alanlardaki sorumluluklarına uymayabilmektedir. Çalışan aileler çocuklarının uzaktan eğitimleri kapsamında derslerini, ödevlerini etkinliklerini takip edememekte ve evdeki iş rutinleri aksayabilmektedir. Akbaş ve Dursun (2020) araştırmasında da uzaktan eğitim süreci ve çalışan aileler bağlamında aile statüsünün ve bu statüye bağlı rollerin yeniden tanımlandığı tespitinde bulunmuştur. Toplumsal cinsiyet rolleri açısından bakıldığında ise, ev işleri ve çocukların bakımında sorumlu olan bazı aileler evdeki rol dağılımını iyi yönetememektedirler.

Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin ev işlerine yardım etmeleri sosyal ve psikolojik olarak onlara daha çok katkı sağlamaktadır. Bu sorumluluk bilinci özellikle çalışan ebeveynler ve kadın işgücüne yönelik bulgularla desteklenmektedir. Bozkurt (2020) araştırmasına göre

kadınların uzaktan eğitimle birlikte evdeki iş yüklerinin daha da arttığı tespit edilmiştir. Aynı zamanda artan kadın iş gücü nedeniyle ailede sosyal rollerin değiştiği ve ev ile ilgili yeni sorumluluk dağılımlarına ihtiyaç duyulduğu tespit edilmiştir. Bastık (2019) araştırmasında yaşam becerilerinin kazanılmasında hayat bilgisi dersinin önemli olduğu ancak ailelerin duyarsızlığı nedeniyle uygulamada eksiklerin olduğunu tespit etmiştir. Bilir (2019) tarafından yapılan çalışmada çocukların yaşam becerileri programının bu becerileri geliştirdiği belirlenmiştir. Çubukçu ve Gültekin (2006) araştırmasında öğrencilerin yaşam becerilerinin gelişmesinde öğretmen branşlarının etkisi olduğunu, Öztürk ve Karademir (2017) araştırmasında ise yaşam becerilerinin gelişmesinde yapılan etkinliklerin çok önemli olduğunu belirlemiştir.

Öğrencilerin aile desteği ile ev temelli becerileri kazanması onlara günlük yaşamın doğal bir parçası olduğunu öğretmekte, sorumluluk bilinci aşılarda, istedik davranışlarını pekiştirmekte, onları sosyalleştirmekte, yaşanan değişimlere uyumunu sağlamakta, problem çözme becerilerini geliştirmekte ve becerileri üst düzeyde kullanma beceri ve yeterliklerini arttırmaktadır. Sorumluluk, öğrencilerin aileden itibaren yaş ve gelişimine uygun görevleri üstlenmesiyle başlamaktadır. Sorumluluk öğrencinin hem evde hem de akademik yaşantılarda üzerine düşen görevleri yerine getirmesidir. Akademik sorumluluklarla hedeflenen başarı arasında yakından ilişkiler bulunmaktadır (Aladağ, 2009, Canter, 1998, Gündüz, 2014, Kapıkıran, 2008, Kayışoğlu, 2010, Şafak, 1996,)

Araştırmada öğretmen adaylarına göre ilkökul öğrencileri kendilerini doğrudan ilgilendiren ev işlerini rutin iş kapsamında yine kendilerinin yapmaları gerektiği yönündedir. Örneğin odalarını toplamaları, kendi eşyalarını düzenlemeleri, öz bakım becerileri vb. Bu bağlamda Calp ve Edis (2020) araştırmasında sınıf öğretmenlerinin yaşam becerileri ile özbakım becerilerinin aynı şey olduğunu düşündükleri belirlenmiştir. Yani sınıf öğretmenleri öğrencilerin ev de de öz bakım becerilerine sahip olmaları gerektiğini düşünmektedirler. Kanyılmaz'ın (2018) araştırmasına göre sınıf öğretmenlerinin yaşam becerileri kazandırmanın önemini bildikleri ancak bu konuda kendilerini ve meslektaşlarını yeterli görmedikleri belirlenmiştir. Anagün ve arkadaşları (2015) araştırmasında da öğretmen adaylarının yaşam becerileri kavramını bildikleri ancak kullanım alanlarına ilişkin yeterli bir bilgiye sahip olmadıkları belirlenmiştir. Çocuklardan uygun konularda yardım beklemek çocuğu cesaretlendirici ve destekleyici bir ortam sağlamaktadır. Dolayısıyla öğretmen adaylarıncada öğrencilerin evde geçirdiği zamanlarda ev becerilerini kazanmaları, evdeki rollerini iyi

bilmeleri ve yaşamsal sorumluluklarını yerine getirmeleri gerektiği düşünülmektedir. Bu sorumlulukların hem okul yaşantıları hem de kişisel gelişim için gerekli olduğu düşünülmektedir.

Öneriler

Temel yaşam becerilerinin gelişimi sadece okul yaşantıları ile karşılanamaz. Bunun için öğretmen adaylarının öğrencilerin evde güvenli bir şekilde yapabileceği temel ev beceriler hakkında bilgi sahibi olmaları, bu becerilerin nasıl geliştirileceği konusunda gerekli eğitim ve yönlendirmeleri yapabilmeleri için kendilerini geliştirebilmeleri önerilmektedir. Öğrencilerin evdeki sorumlulukları, ev kazaları ve akademik yaşantıların uygulama alanı olarak ev ortamının gerekli düzenlemelerin yapılması konusunda aile ile işbirliği yapacakları donanıma ulaştırılması önerilmektedir. Araştırma, evde sorumluluk bilinci kazanmada ihtiyaç duyulan yol ve yöntemler açısından bilimsel araştırmalar yapılması ve öğrencilerin aile yaşamı ile ilgili konularda yapılacak araştırmalara örnek teşkil etmektedir.

Kaynakça

- Akbaş, Z. Ö., ve Dursun, C. (2020). Koronavirüs (covid-19) pandemisi sürecinde özel alanına kamusal alanı sığdıran çalışan anneler. *Avrasya Sosyal Ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)*, 7(5), 78-94.
- Anagün, Ş. S. Kılıç, Z. Atalay, N., ve Yaşar, S. (2015) Sınıf öğretmeni adayları fen bilimleri öğretim programını uygulamaya hazır mı? *Turkish Studies*, 10, 127–148.
- Akoğlu, G., ve Karaaslan, T. B. (2020). Covid-19 ve izolasyon sürecinin çocuklar üzerindeki olası psikososyal etkileri. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 99-103.
- Aktaş, Ö. Büyüktaş, B. Gülle, M., ve Yıldız, M. (2020). Covid-19 virüsünden kaynaklanan izolasyon günlerinde spor bilimleri öğrencilerinin uzaktan eğitime karşı tutumları. *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-9.
- Aladağ, S. (2009). İlköğretim sosyal bilgiler öğretiminde değer eğitimi yaklaşımlarının öğrencilerin sorumluluk değerini kazanma düzeyine etkisi, (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Aydın, F., ve Ulutaş, İ. (2017). Okulöncesi çocuklarda öz düzenleme becerilerinin gelişimi. *Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (ASED)*, 1(2), 36-45.
- Aydoğan, Y. (2006). Ev ortamının çocuğun gelişimine göre düzenlenmesi. *Aile Ve Toplum Dergisi*, 8(3), 27-33.
- Aytaçlı, B. (2012). Durum çalışmasına ayrıntılı bir bakış. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3 (1), 1-9.
- Başaran, B., ve Aksoy, B. A. (2020). Anne-babaların korona-virüs (covid-19) salgını sürecinde aile yaşantılarına ilişkin görüşleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(71), 668-678.
- Bilir Topcu, Z. (2019). Yaşam becerileri programının beş yaş çocuklarının yaşam becerileri benlik algıları ve sosyal duygusal uyum düzeylerine etkisi. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *AUAD*, 6(3), 112-142.

- Calp, Ş., ve Edis, A. (2020). Sınıf öğretmenlerinin yaşam becerileriyle ilgili bilgi ve deneyimleri. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 10(2), 549-565.
- Cansoy, R. (2018). Uluslararası çerçevelere göre 21.yüzyıl becerileri ve eğitim sisteminde kazandırılması. *İnsan Ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(4), 3112-3134.
- Canter, L. (1998) Evle ilgili sorumlulukları yerine getirme; çocuğunuza verdiğiniz işlerin yapılmasını nasıl sağlayabilirsiniz? Çocuk Eğitimi Dizisi, HYB Yayıncılık, Ankara.
- Cesim, B. Ö. Abaoğlu, H. Çelik, Z., ve Demirok, T. (2019). Çocuk ve ergenlerde yaşam becerileri ve ergoterapi. *H. Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 6(3), 264-275.
- Çiltaş, A. (2011). Eğitimde öz-düzenleme öğretiminin önemi üzerine bir çalışma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(5), 1-11.
- Çubukçu, Z., ve Gültekin, M. (2006). İlköğretimde öğrencilere kazandırılması gereken sosyal beceriler. *Bilig*, 37, 155–174.
- Doğan, M. F., ve Taşkın, Ş. Ç. (2016). Öğrencilerin öz-düzenlemeli öğrenme becerilerinin gelişiminde anne-babaların rolü. *Uluslararası Eğitim Programları Ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 6(12), 1-19.
- Gündüz, M. (2014). İlköğretim 3. sınıf hayat bilgisi dersinde “sorumluluk” değerinin proje tabanlı öğrenme yaklaşımı ile öğretilmesinin akademik başarı ve tutuma etkisi, (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Hınçal, S. (1993). Çocukların aile kararlarına katılımı konusunda çocuk ve ebeveyn görüşlerinin incelenmesi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ev İdaresi ve Aile Ekonomisi Programı, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara: Hacettepe Üniversitesi
- Kanyılmaz, M. B. (2018). Sınıf öğretmenlerinin fen bilimleri dersi öğretim programında yer alan yaşam becerilerinin öğrencilere kazandırılmasına yönelik yaklaşımlarının değerlendirilmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kocaeli; Kocaeli Üniversitesi.
- Karataş, Z. (2020). COVID-19 Pandemisinin toplumsal etkileri. *Değişim Ve Güçlenme. Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 3-15.
- Kapıkıran, A, N. (2008). Başarı sorumluluğunun ve başarı kaygısının psikopatolojik belirtilerle ilişkisinin belirlenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(23),140-149.

- Kayışoğlu, N. (2010). Bireysel sorumluluk ve teolojik temelleri, (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Öztürk, Z., ve Karademir, E. (2017). Bilim uygulamaları dersi kapsamında gerçekleştirilen etkinliğin bilimsel süreç becerileri ve yaşam becerileri bağlamında incelenmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Eğitim Dergisi*, 2(2), 64-73.
- Paydar, S., ve Doğan, A. (2019). Öğretmen adaylarının açık ve uzaktan öğrenme ortamlarına yönelik görüşleri. *Eğitim Ve Teknoloji*, 1(2), 154-162.
- Quadır, Ersoy, S. (2009). Ailede evle ilgili fiziksel yaşam becerilerini çocuklara öğretmede ebeveyn rehberliği. *Aile Ve Toplum*, 11(4), 51-61.
- Sucuoğlu, B. Bayrakdar, U. Şahan, D., ve Karaman, S. (2020). Ev ortamı tarama aracı: küçük çocukların ev ortamlarının değerlendirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 49, 353-374.
- Şafak, Ş. (1992). Ev işlerinin yürütülmesine kız ve erkek çocukların katılımlarıyla ilgili olarak ailelerin görüşleri. *Ev Ekonomisi Dergisi*, (5); 43-50.
- Şafak, Ş. (1996) Ailede sorumluluk dağılımda çocukların yer almasının önemi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 20,95, 45-47.
- Şenol, B. F., ve Yaşar, C. M. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinde öğretmen ve ebeveyn gözünden “özel eğitim”. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 439-458.
- Telsiz, M. (2000). Tek ebeveynli aileler. *Ev Ekonomisi Dergisi*, 6(6), 49-52.
- Uyar, E. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik görüşleri. *Kapadokya Eğitim Dergisi*, 1(2), 16-32.
- Yayla-Eskici, G., ve Özsevgeç, T. (2019). Yaşam becerileri ile ilgili çalışmaların tematik içerik analizi: bir meta-sentez çalışması. *International E-Journal Of Educational Studies (IEJES)*, 3 (5), 1-15.

Yazar Hakkında

Nida BAYINDIR

Nida BAYINDIR, Abant İzzet Baysal Üniversitesi sınıf öğretmenliği lisans, Marmara Üniversitesi, sınıf öğretmenliği yüksek lisans ve doktora programı mezunudur. 2019 yılından itibaren Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Eğitimi Anabilim dalında görev yapmaktadır. Çalışma alanları; öğrenme, öğretme ve öğretmen yetiştirme.

Tel (İş): +90 2222393750
GSM: +90 5058833231
Eposta: nida.bayindir@ogu.edu.tr
URL: <https://orcid.org/0000-0001-8329-358X>